

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünden:

HAVA ARACI KİRALAMA USUL VE ESASLARI TALİMATI

(SHT KİRALAMA)

REV. 02

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Talimatın amacı, ticari hava taşıma işletmelerinin iç ve dış hatlarda tarifeli veya tarifersiz seferlerle ücret karşılığında yolcu ve/veya yük taşımak amacıyla hava aracı kiralama ve kiraya verme işlemlerine yönelik usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Talimat, 14/10/1983 tarihli ve 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve 10/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yetkilendirilen ticari hava taşıma işletmeleri ve bu işletmeler ile kiralama yapan Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatına (ICAO) üye ülkelerin sivil havacılık otoriteleri tarafından işletme ruhsatı verilmiş yabancı ticari hava taşıma işletmelerini ve bu işletmelerde görevli personeli kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Talimat, 14/10/1983 tarihli ve 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ile 10/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 8/A Maddesinin (a) ve (f) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Talimatta yer alan;

- a) AIP: Havacılık enformasyon (bilgileri) yayını,
- b) Dry-lease: Hava aracının, kiracının işletme ruhsatı kapsamında işletildiği kiralama operasyonunu,
- c) Genel Müdür: Sivil Havacılık Genel Müdürünü,
- ç) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- d) IATA: Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliğini,
- e) ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatını,

- f) IOSA: IATA Operasyonel Güvenlik Denetimini,
- g) Kısa süreli Wet-Lease: En fazla 3 güne kadar yapılan wet-lease kiralama operasyonunu,
- ğ) Kiracı: Bir kiralama anlaşması ile belirli bir dönem için, bedeli karşılığı bir hava aracının kullanımını alan ticari hava taşıma işletmesini,
- h) Kiralama anlaşması: Bir ticari hava taşıma işletmesinin, mülkiyet intikali olmaksızın bir hava aracının ticari kontrolünü elde ettiği akdi düzenlemeyi,
- ı) Kiraya veren: Bir hava aracını belirli bir dönem için, bedeli karşılığı bir diğer ticari hava taşıma işletmesi kullanımına veren ticari hava taşıma işletmesini,
- i) Wet-lease; Hava aracının, kiraya verenin işletme ruhsatı kapsamında işletildiği kiralama operasyonunu,
- j) Yabancı işletme: Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatına üye Devletlerin sivil havacılık teşkilatları tarafından ICAO Ek 6'ya göre ruhsatlandırılan ve işletme ruhsatı geçerli olan ticari hava taşıma işletmelerini,
- k) Yerli işletme: Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliğine (SHY-6A) göre ruhsatlandırılan ve işletme ruhsatı geçerli olan ticari hava taşıma işletmelerini,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esas ve Usuller

Kiralama

MADDE 5 – (1) Bu Talimatın ilgili Ek'lerinde belirtilen gereklilikleri sağlayan uluslararası ticari hava taşımacılığı yapmak üzere ruhsatlandırılmış işletmeler belirli bir süre için filolarında bulunan Madde 1'de belirtilen hava araçlarını birbirlerine Wet-Lease, Kısa Süreli Wet-Lease veya Dry-Lease olarak kiraya verebilirler.

(2) Wet lease ve kısa süreli Wet-Lease operasyonlarında kira müddeti boyunca yapılan uçuş faaliyetlerinin teknik, operasyon ve diğer idari sorumlulukları hava aracını kiraya veren işletmeye, ticari sorumluluk ise kiracıya aittir. Bu hususlar kira anlaşmasında açıkça ifade edilir.

(3) İki işletme arasında imzalanan anlaşma bu Talimatın 6 ncı Maddesine göre yürürlüğe girer.

(4) Finansal kiralama yolu ile yurda ithal edilerek Türk Sivil Hava Aracı Siciline kayıtlı bulunan hava araçlarının bir diğer işletmeye kiralanabilmesi için finansal kiralama anlaşmalarında hava aracının maliki tarafından kiralamaya müsaade edildiğinin belirtilmiş

olması gereklidir. Finansal kiralama anlaşmalarında bu hususa ilişkin bir ifade yer almıyor ise, hava aracının malikinden müsaade yazısı alınması gereklidir.

(5) Yerli işletmelerin kendi aralarında veya yerli işletmeler tarafından yabancı işletmelere yapılan kısa süreli wet lease veya wet lease kiralamalarda kira müddeti boyunca yapılan uçuş faaliyetleri sırasında 2920 ve 5431 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlara ilişkin yayımlanan mevzuat hükümlerinin uygulanmasından yerli işletmeler sorumludur.

Kiralama operasyonları

MADDE 6 – (1) İşletmelerin yapacakları kiralama operasyonları;

a) İki yerli işletme arasında kısa süreli Wet-Lease; Genel Müdürlükten kiralama izni alınmaksızın bu Talimata ait Ek-1’de yer alan gerekliliklerin sağlanması kaydıyla gerçekleştirilir.

b) Yerli işletmelerin yabancı işletmelere kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonları; Genel Müdürlükten kiralama izni alınmaksızın bu Talimata ait Ek-2’ de yer alan gerekliliklerin sağlanması kaydıyla gerçekleştirilir.

c) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonları; Genel Müdürlükten kiralama izni alınmaksızın bu Talimata ait Ek-3’ de yer alan gerekliliklerin sağlanması kaydıyla gerçekleştirilir.

ç) İki yerli işletme arasında Wet-Lease kiralama operasyonu; Genel Müdürlükten kiralama izni alınmaksızın bu Talimata ait Ek-4’te yer alan gerekliliklerin sağlanması kaydıyla gerçekleştirilir.

d) Yerli işletmelerin yabancı işletmelere Wet-Lease kiralama operasyonları; Genel Müdürlüğe operasyon başlangıç tarihinden en az 15 gün önce bu Talimata ait Ek-5’te yer alan gereklilikleri karşılayacak şekilde ve bu Talimata ait Ek-10’da yer alan Taahhüt Formunun ilgili yönetici personel tarafından imzalanarak başvuru yapılması ve Genel Müdürlük tarafından uygun görülen süreyle onay alınması kaydıyla gerçekleştirilir.

e) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Wet-Lease kiralama operasyonları; Genel Müdürlüğe operasyon başlangıç tarihinden en az 30 gün önce bu Talimata ait Ek-6’da yer alan gereklilikleri karşılayacak şekilde başvuru yapılarak onay alınması kaydıyla gerçekleştirilir. Genel Müdürlük tarafından bir defada en fazla 6 ay süre ile onay verilir. Kiralamanın uzatılması durumunda Genel Müdürlüğe yeniden başvuru yapılır.

f) Yerli işletmelerin yabancı işletmelere Dry-Lease kiralama operasyonları; Genel Müdürlük ve yabancı sivil havacılık otoritesi arasında ICAO 83 Bis kapsamında imzalanan yetki devri anlaşması ile gerçekleştirilir. Bu tür anlaşmalara ilişkin detaylı açıklamalar bu Talimata ait Ek-7’ de yer almaktadır.

g) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Dry-Lease kiralama operasyonları; Genel Müdürlük ve yabancı sivil havacılık otoritesi arasında ICAO 83 Bis kapsamında imzalanan yetki devri anlaşması ile gerçekleştirilir. Bu tür anlaşmalara ilişkin detaylı açıklamalar bu Talimata ait Ek-8' de yer almaktadır.

Kiralama anlaşmalarının sona ermesi

MADDE 7 – (1) Yürürlüğe giren kiralama anlaşmaları;

a) İmzalanan anlaşma süresinin dolması ve yenilenmemesi,

b) İmzalanan anlaşma süresinin dolmasından önce iki işletmenin karşılıklı olarak anlaşmayı feshetmesi veya taraflardan birinin anlaşma hükümleri gereğince anlaşmayı feshetmesi,

c) Yürürlükte bulunan mevzuat kapsamında Genel Müdürlük veya yabancı sivil havacılık otoritesi tarafından kiralama onayının ya da uçuş izninin iptal edilmesi,

ç) İşletmelerden herhangi birinin uçuşlarının durdurulması, işletmelerden birinin işletme ruhsatının askıya alınması veya işletme ruhsatının iptal edilmesi,

d) Yerli işletmeye hava aracını Wet-Lease kiraya veren yabancı işletmenin SAFA programı kapsamında kara listeye alınması,

e) Yerli işletme tarafından yabancı işletmeye Dry-Lease kiralama operasyonunda yabancı işletmenin SAFA programı kapsamında kara listeye alınması

hallerinden herhangi birinin gerçekleşmesi ile sona erer.

(2) Wet-Lease ve Dry-Lease kiralama operasyonlarının anlaşma tarihlerinden daha erken sona ermesi durumu yerli işletme tarafından ivedilikle yazılı olarak Genel Müdürlüğe bildirilir.

Kiralama operasyonlarında yolcuların haberdar edilmesi

MADDE 8 – (1) Yerli işletmeler tarafından başka bir yerli işletmeden veya yabancı işletmeden Wet-Lease veya kısa süreli Wet-Lease olarak kiralanan hava araçları ile uçuş gerçekleştirecekse yolculara mümkün olan en kısa sürede ve her koşulda uçağa binilmeden önce fiili işletici hakkında bilgi verilmesi gereklidir. Bu konuda her türlü sorumluluk kiracıya aittir.

Denetleme

MADDE 9 – (1) Yerli işletmelerin yabancı işletmelere Wet-Lease kiralama operasyonlarında, operasyon süresine uygun olarak, gerek görülürse operasyon üssünde her 6 (altı) ayda bir Genel Müdürlük tarafından denetim gerçekleştirilir.

(2) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Wet-Lease kiralama operasyonlarında, Wet-Lease kiralama operasyonunun onaylanmasını müteakip yabancı işletme, operasyon süresine uygun olarak gerek görülürse Genel Müdürlük tarafından denetlenir.

(3) Yerli işletmelerin yabancı işletmelere Dry-Lease kiralama operasyonlarında, Genel Müdürlük tarafından onay işlemlerinden önce yabancı işletme ana üssünde denetim gerçekleştirilir ve ICAO 83 bis kapsamında imzalanacak yetki devri anlaşmasına uygun olarak denetimler tekrarlanır.

(4) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Dry-Lease kiralama operasyonlarında, Genel Müdürlük tarafından onay işlemlerinden önce, yabancı işletme ana üssünde kiralanacak hava aracına yönelik denetim gerçekleştirilir ve ICAO 83 bis kapsamında imzalanacak yetki devri anlaşmasına uygun olarak denetimler tekrarlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İdari Yaptırımlar ve Son Hükümler

İdari Yaptırımlar

MADDE 10 – (1) Bu Talimatta belirtilen kurallara uymayanlara ve yapılacak denetleme sonucunda tespit edilen uygunsuzluklara göre 2920 Sayılı Kanunun 27 nci, 30 uncu, 141 inci ve 143 üncü maddelerinde belirtilen işlemler uygulanır.

Geçiş Süreci

MADDE 11 – (1) Bu Talimatın yayımlanmasından önce Genel Müdürlük tarafından onaylanan kiralama anlaşmaları kira müddetinin sonuna kadar geçerlidir.

(2) Bu Talimatın yayımı tarihinden önce Genel Müdürlüğe başvuru yapan işletmelere talep etmeleri halinde, mülga Talimat hükümlerine göre işlem yapılır.

(3) Kira müddetinin bitimini müteakip yenileme işlemleri bu Talimat hükümlerine göre yapılır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 12 – (1) Bu Talimatın yürürlüğe girmesi ile

- a) 22/1/2001 tarihli Hava Aracı Kiralama Usul ve Esasları Talimatı (SHT 120.95),
- b) 4/10/2005 tarihli ve B.11.0SHG.00.13.05.00-21672 sayılı Wet-lease Operasyonları Genelgesi,
- c) 26/3/2008 tarihli ve B.11.1.SHG.0.14.03.00-9999 sayılı Wet-Lease Genelgesi,

ç) 24/9/2008 tarihli ve B.11.1.SHG.0.14.03.00-31186 sayılı Kısa Süreli Kiralamalar Genelgesi,

d) 8/8/2011 tarihli ve B.11.1.SHG.0.14.03.00-1682-10652 sayılı Wet-lease izin talebi Genelgesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 13 – (1) Bu Talimat 1 Temmuz 2013 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 – (1) Bu Talimat hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.

İki yerli işletme arasında kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonu

(1) Bu tür kiralamaların yapılabilmesi için, aşağıda belirtilen koşulların sağlanmış olması gereklidir. Bu koşulların sağlanmış olması işletmelerin sorumluluğundadır:

a) Her iki işletmeye ait işletme ruhsatının geçerli olması gereklidir.

b) Operasyon sırasında kullanılacak olan hava araçlarının uçuşa elverişli durumda olması gereklidir.

c) Yerli işletmelerin kendi aralarında yapılan kısa süreli Wet-Lease operasyonlarında, işletmelerin kira müddeti boyunca yapılan uçuş faaliyetleri sırasında 2920 ve 5431 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlara ilişkin yayımlanan mevzuat hükümlerine uymaları zorunludur.

ç) Finansal kiralama yolu ile yurda ithal edilerek Türk Sivil Hava Aracı Siciline kayıtlı bulunan hava araçlarının bir diğer işletmeye kiralanabilmesi için finansal kiralama anlaşmalarında hava aracının maliki tarafından kiralamaya müsaade edildiğinin belirtilmiş olması gereklidir. Finansal kiralama anlaşmalarında bu hususa ilişkin bir ifade yer almıyor ise, hava aracının malikinden müsaade yazısı alınması gereklidir.

d) İki yerli işletme arasında kısa süreli Wet-Lease anlaşmasının; uçulacak parkurları, operasyon tarihlerini, kiralanacak hava aracını, teknik ve operasyonel sorumluluk ile sigorta sorumluluklarının iki işletme arasında hangi şekilde dağıldığını kapsaması gereklidir.

e) Türkiye AIP'si gereği Genel Müdürlüğe ıslak imzalı olarak önceden sunulacak olan geçerli sigorta sertifikalarının her iki işletmeyi kapsayacak şekilde ve bu sigorta sertifikalarında anılan kiralama operasyonunda da geçerli olacağına dair açıklamaların yer alması gereklidir.

f) Kısa süreli Wet-Lease operasyonu süresince; ilgili tüm belgelerin doğru, geçerli ve güncel olduğundan işletmelerin ilgili personeli, temsil-gözetim şirketleri personeli, havayolu işletmelerinin Sorumlu Müdürleri sorumludur.

(2) İki yerli işletme arasında gerçekleştirilen kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonları;

a) Genel Müdürlükten onay alınmaksızın yürürlüğe girer.

b) Her iki işletme tarafından her takvim ayının 10'una kadar bir önceki takvim ayı içerisinde gerçekleştirilen bu kiralama operasyonları hakkında Ek-9'da yer alan tablo doldurulmalı ve operasyon@shgm.gov.tr adresine e-posta ekinde gönderilmek suretiyle Genel Müdürlüğe bilgi verilmelidir.

Yerli işletmelerin yabancı işletmelere kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonu

(1) Bu tür kiralamaların yapılabilmesi için, aşağıda belirtilen koşulların sağlanmış olması gereklidir. Bu koşulların sağlanmış olması işletmelerin sorumluluğundadır:

a) Her iki işletmeye ait işletme ruhsatının geçerli olması ve yabancı işletmenin ICAO üyesi bir devletin sivil havacılık teşkilatı tarafından ruhsatlandırılmış olması gereklidir.

b) Operasyon sırasında kullanılacak olan hava araçlarının operasyon boyunca uçuşa elverişli durumda olması gereklidir.

c) Finansal kiralama yolu ile yurda ithal edilerek Türk Sivil Hava Aracı Siciline kayıtlı bulunan hava araçlarının bir diğer işletmeye kiralanabilmesi için finansal kiralama anlaşmalarında hava aracının maliki tarafından kiralamaya müsaade edildiğinin belirtilmiş olması gereklidir. Finansal kiralama anlaşmalarında bu hususa ilişkin bir ifade yer almıyorsa, hava aracının malikinden müsaade yazısı alınması gereklidir.

ç) 2920 ve 5431 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlar kapsamında yayınlanmış olan sivil havacılık mevzuatı kapsamında yerli işletmenin sorumluluklarını eksiksiz olarak yerine getirmesi gereklidir.

d) İki işletme arasında kısa süreli Wet-Lease kiralama anlaşmasının; uçulacak parkurları, operasyon tarihlerini, kiralanacak hava aracını, teknik ve operasyonel sorumluluk ile sigorta sorumluluklarının iki işletme arasında hangi şekilde dağıldığını kapsamaması gereklidir.

e) Her iki işletmeye ait sigorta sertifikalarının, yapılacak olan kısa süreli Wet-Lease operasyonu kapsamında imzalanmış kiralama anlaşmasında belirtilen sigorta sorumluluklarına uygun olarak düzenlenmiş olması ve bu sigorta sertifikalarında anılan kiralama operasyonunda da geçerli olacağına dair açıklamaların yer alması gereklidir.

f) Kısa süreli Wet-Lease operasyonu süresince; ilgili tüm belgelerin doğru, geçerli ve güncel olduğundan işletmelerin ilgili personeli, temsil-gözetim şirketleri personeli, havayolu işletmelerinin Sorumlu Müdürleri sorumludur.

(2) Yerli işletmelerin yabancı işletmelere kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonları;

a) Genel Müdürlükten onay alınmaksızın yürürlüğe girer.

b) Yerli işletmeler tarafından her takvim ayının 10'una kadar bir önceki takvim ayı içerisinde gerçekleştirilen bu kiralama operasyonları hakkında Ek-9'da yer alan tablo doldurulmalı ve operasyon@shgm.gov.tr adresine e-posta ekinde gönderilmek suretiyle Genel Müdürlüğe bilgi verilmelidir.

c) Bir yerli işletme tarafından aynı yabancı işletmeye bir takvim ayı içerisinde toplamda uçuş saati olarak en fazla 72 saat'e kadar kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonu yapılabilir. 72 saatden fazla kısa süreli Wet-Lease kiralama yapılması durumunda bu kiralama Wet-Lease kiralama operasyonu olarak kabul edilerek, bu Talimatın 6(d) maddesinde ve buna bağlı EK-5'te belirlenen yerli işletmelerin yabancı işletmelere Wet-Lease kiralaması şartlarına uygun olarak başvuru yapılarak Genel Müdürlükten onay alınması gerekir.

Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden kısa süreli Wet Lease kiralama operasyonu

(1) Bu tür kiralamalar için;

a) Daha önceden izinlendirilmiş bir uçuş için yabancı işletmelerin filolarında bulunan hava araçları ile kısa süreli Wet-Lease kiralama yapılabilir.

b) **(Ek: 01.08.2013 tarih ve 401 sayılı Makam Onayı)**Kiraya veren yabancı işletmenin kiralanacak tipte hava aracını en az bir yıldır işletiyor olması gereklidir. Üçte bir oranından daha fazla hissesi yerli bir ticari hava taşıma işletmesine ait olan yabancı işletmelerden bu şart aranmaz.

c) **(Ek: 01.08.2013 tarih ve 401 sayılı Makam Onayı)**Kiraya veren yabancı işletmenin, ICAO üyesi bir ülke tarafından ruhsatlandırılmış ve geçerli bir işletme ruhsatına sahip olması yanında son 12 aylık SAFA bulgu ortalamasının 1,20'den az olması ve IATA IOSA belgesine sahip olması gereklidir. Üçte bir oranından daha fazla hissesi yerli bir ticari hava taşıma işletmesine ait olan yabancı işletmelerden IATA IOSA belgesi aranmaz.

ç) Kiralanacak hava aracının ise ICAO Ek 16 1.Cilt 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 11. Bölüm standartlarını sağlayan gürlüğü sertifikasına sahip olması gereklidir.

d) İki işletici arasında kısa süreli Wet-Lease anlaşmasının; uçulacak parkurları, operasyon tarihlerini, kiralanacak hava aracını, teknik ve operasyonel sorumluluk ile sigorta sorumluluklarının iki işletici arasında hangi şekilde dağıldığını kapsaması gereklidir.

e) Her iki işleticiye ait sigorta sertifikalarının yapılacak olan kısa süreli Wet-Lease operasyonu kapsamında imzalanmış kiralama anlaşmasında belirtilen sigorta sorumluluklarına uygun olarak düzenlenmiş olması ve bu sigorta sertifikalarında anılan kiralama operasyonunda da geçerli olacağına dair açıklamaların yer alması gereklidir.

f) Kısa süreli Wet-Lease operasyonu süresince; ilgili tüm belgelerin doğru, geçerli ve güncel olduğundan işletmelerin ilgili personeli, temsil-gözetim şirketleri personeli, havayolu işletmelerinin Sorumlu Müdürleri sorumludur.

(2) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonları;

a) Genel Müdürlükten onay alınmaksızın yürürlüğe girer.

b) Yerli işletmeler tarafından her takvim ayının 10'una kadar bir önceki takvim ayı içerisinde gerçekleştirilen bu kiralama operasyonları hakkında Ek-9'da yer alan tablo doldurulmalı, gerekliliklerin sağlandığına dair tüm bilgi ve belgeler ile birlikte operasyon@shgm.gov.tr adresine e-posta ekinde gönderilmek suretiyle Genel Müdürlüğe bilgi verilmelidir.

c) Bir yerli işletme tarafından aynı yabancı işletmeye bir takvim ayı içerisinde toplamda uçuş saati olarak en fazla 72 saat'e kadar kısa süreli Wet-Lease kiralama operasyonu yapılabilir. 72 saatden fazla kısa süreli Wet-Lease kiralama yapılması durumunda bu kiralama Wet-Lease kiralama operasyonu olarak kabul edilerek, bu Talimatın 6(e) maddesinde ve buna bağlı EK-6'te belirlenen yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Wet-Lease kiralama şartlarına uygun olarak başvuru yapılarak Genel Müdürlükten onay alınması gerekir.

İki yerli işletme arasında gerçekleştirilecek Wet-Lease kiralama operasyonu

(1) Bu tür kiralamaların yapılabilmesi için, aşağıda belirtilen koşulların sağlanmış olması gereklidir. Bu koşulların sağlanmış olması işletmelerin sorumluluğundadır:

a) Her iki işletmeye ait işletme ruhsatının geçerli olması gereklidir.

b) Operasyon sırasında kullanılacak olan hava araçlarının uçuşa elverişli durumda olması gereklidir.

c) Yerli işletmelerin kendi aralarında yapılan Wet-Lease kiralamalarında kira müddeti boyunca yapılan uçuş faaliyetleri sırasında 2920 ve 5431 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlara ilişkin yayımlanan mevzuat hükümlerinin uygulanmasından işletmeler sorumludur.

ç) Finansal kiralama yolu ile yurda ithal edilerek Türk Sivil Hava Aracı Siciline kayıtlı bulunan hava araçlarının bir diğer işletmeye kiralanabilmesi için finansal kiralama anlaşmalarında hava aracının maliki tarafından kiralamaya müsaade edildiğinin belirtilmiş olması gereklidir. Finansal kiralama anlaşmalarında bu hususa ilişkin bir ifade yer almıyor ise, hava aracının malikinden müsaade yazısı alınması gereklidir.

d) İki yerli işletme arasında wet-lease anlaşmasının; operasyon üssünü, operasyon tarihlerini, kiralanacak hava aracını, teknik ve operasyonel sorumluluk ile sigorta sorumluluklarının iki işletme arasında hangi şekilde dağıldığını kapsaması gereklidir.

e) Türkiye AIP'si gereği Genel Müdürlüğe ıslak imzalı olarak önceden sunulacak olan geçerli sigorta sertifikalarının her iki işletmeyi kapsayacak şekilde ve bu sigorta sertifikalarında anılan kiralama operasyonunda da geçerli olacağına dair açıklamaların yer alması gereklidir

f) Wet-Lease başvurularında; işletmeler tarafından gönderilen tüm belgelerin doğru, geçerli ve güncel olduğundan işletmelerin ilgili personeli, temsil-gözetim şirketleri personeli, havayolu işletmelerinin Sorumlu Müdürleri sorumludur.

(2) İki yerli işletme arasında Wet-Lease kiralama operasyonları;

a) Genel Müdürlükten onay alınmaksızın yürürlüğe girer.

b) Yerli işletmeler tarafından her takvim ayının 10'una kadar bir önceki takvim ayı içerisinde gerçekleştirilen bu kiralama operasyonları hakkında Ek-9'da yer alan tablo doldurulmalı ve operasyon@shgm.gov.tr adresine e-posta ekinde gönderilmek suretiyle Genel Müdürlüğe bilgi verilmelidir.

Yerli işletmelerin yabancı işletmelere Wet-Lease kiralama operasyonu

(1) Bu tür kiralamaların yapılabilmesi için, aşağıda belirtilen koşulların sağlanmış olması gereklidir. Bu koşulların sağlanmış olması işletmelerin sorumluluğundadır.

a) Her iki işletmeye ait işletme ruhsatının geçerli olması ve yabancı işletmenin ICAO üyesi bir devletin sivil havacılık teşkilatı tarafından ruhsatlandırılmış olması gereklidir.

b) Operasyon sırasında kullanılacak olan hava araçlarının uçuşa elverişli durumda olması gereklidir.

c) Finansal kiralama yolu ile yurda ithal edilerek Türk Sivil Hava Aracı Siciline kayıtlı bulunan hava araçlarının bir diğer işletmeye kiralanabilmesi için finansal kiralama anlaşmalarında hava aracının maliki tarafından kiralamaya müsaade edildiğinin belirtilmiş olması gereklidir. Finansal kiralama anlaşmalarında bu hususa ilişkin bir ifade yer almıyorsa, hava aracının malikinden müsaade yazısı alınması gereklidir.

ç) Yerli işletmeler tarafından yabancı işletmelere Wet-Lease kiralamalarında kira müddeti boyunca yapılan uçuş faaliyetleri sırasında 2920 ve 5431 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlara ilişkin yayımlanan mevzuat hükümlerinin uygulanmasından yerli işletmeler sorumludur. Bununla birlikte yabancı işletme sivil havacılık teşkilatı talebi doğrultusunda daha kısıtlayıcı olması koşuluyla yabancı işletme sivil havacılık teşkilatı mevzuatı kullanılabilir.

d) İki işletme arasında Wet-Lease anlaşmasının; operasyon üssünü, operasyon tarihlerini, kiralanacak hava aracını, teknik ve operasyonel sorumluluk ile sigorta sorumluluklarının iki işletme arasında hangi şekilde dağıldığını kapsaması gereklidir.

e) Her iki işletmeye ait sigorta sertifikalarının yapılacak olan Wet-Lease operasyonu kapsamında imzalanmış kiralama anlaşmasında belirtilen sigorta sorumluluklarına uygun olarak düzenlenmiş olması ve bu sigorta sertifikalarında anılan kiralama operasyonunda da geçerli olacağına dair açıklamaların yer alması gereklidir.

f) Operasyon üssüne ve uçuş yapılacak meydanlara ilişkin, görev yapacak ekip için tüm fiziksel koşullar ile eğitim gerekliliklerinin sağlanmış olması gereklidir.

g) Wet Lease kiralama süresi boyunca; her türlü bakım faaliyetlerinin Genel Müdürlük onaylı bakım programına göre Genel Müdürlük tarafından yetkili kılınmış bakım merkezlerinde yapılması gereklidir.

ğ) Wet-Lease kiralama başvurularında; işletmeler tarafından gönderilen tüm belgelerin doğru, geçerli ve güncel olduğundan işletmelerin ilgili personeli, temsil-gözetim şirketleri personeli, havayolu işletmelerinin Sorumlu Müdürleri sorumludur.

(2) Yerli işletmeler tarafından yabancı işletmelere gerçekleştirilecek Wet-Lease operasyonları;

a) Genel M¼d¼rl¼ęe operasyon başlangıç tarihinden en az 15 g¼n ¼nce bu Talimata ait Ek-10'da yer alan Taahh¼t Formunun ilgili y¼netici personel tarafından imzalanarak başvuru yapılması ve onay alınması gereklidir.

(3) Operasyon bitişi veya iptaline ilişkin zaman kaybedilmeden Genel M¼d¼rl¼ęe yazılı ve/veya operasyon@shgm.gov.tr adresine elektronik ortamda bilgi verilir.

Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Wet-Lease kiralama operasyonu

(1) Bu tür kiralamaların yapılabilmesi ve Genel Müdürlük tarafından onaylanabilmesi için:

a) Yerli ve yabancı işletmeye ait işletme ruhsatlarının geçerli olması gereklidir.

b) **(Ek: 01.08.2013 tarih ve 401 sayılı Makam Onayı)** Kiraya veren yabancı işletmenin, ICAO üyesi bir ülke tarafından ruhsatlandırılmış ve geçerli bir işletme ruhsatına sahip olması yanında son 12 aylık SAFA bulgu ortalamasının 1,20'den az olması ve IATA IOSA belgesine sahip olması gereklidir. Üçte bir oranından daha fazla hissesi yerli bir ticari hava taşıma işletmesine ait olan yabancı işletmelerden IATA IOSA belgesi aranmaz.

c) Kiralanacak hava aracının ise ICAO Ek 16 1.Cilt 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 11. Bölüm standartlarını sağlayan gürültü sertifikasına sahip olması ve uçuşa elverişli durumda olması gereklidir.

ç) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Wet-Lease operasyonları, Genel Müdürlük onay tarihinden itibaren en fazla 6 ayı kapsayacak şekilde onaylanır.

d) **(Ek: 01.08.2013 tarih ve 401 sayılı Makam Onayı)** Kiraya veren yabancı işletmenin kiralanacak tipte hava aracını en az bir yıldır işletiyor olması gereklidir. Üçte bir oranından daha fazla hissesi yerli bir ticari hava taşıma işletmesine ait olan yabancı işletmelerden bu şart aranmaz.

e) Yerli işletmeler, yabancı işletmelerin üçüncü bir taraftan Wet-Lease ile kiraladığı bir hava aracını kiralayamaz.

f) Yerli işletmelerin filosunda bulunan hava aracı sayısı, Wet-Lease olarak kiralanmış hava aracı sayısından az olamaz.

g) Genel Müdürlük gerekliliklerine göre uçağı kiraya veren yabancı işletmenin emniyet, güvenlik ve kiralama anlaşmasındaki sorumluluklarının yerli işletme tarafından denetlenmesi ve denetleme raporunun Genel Müdürlüğe sunulması gereklidir.

ğ) Hava aracını kiraya veren yabancı işletme; işletme ruhsatında belirtilen tüm işlev ve sorumluluklarının devam etmesi kaydıyla, hava aracının işleticisi olarak kalacaktır. Hava aracının operasyonu, mürettebatın eğitimi ve yeterliliği ile hava aracının bakımı ve benzeri tüm konularda sorumluluk, uçağı kiraya veren yabancı işletmeye aittir. Yerli işletme, sadece ticari sorumluluğu alır. Bu hükmün kira anlaşmasında açıkça belirtilmesi gereklidir.

h) Kiralama anlaşmasında hava aracını kiraya veren yabancı işletmenin söz konusu hava aracını üçüncü şahıslara alt-kiralama yoluyla tahsis etmesine müsaade edilmeyecektir.

ı) Kiralanması planlanan uçağın bakımı, SHY 145, EASA Part145 veya eşdeğer onaylı bir organizasyon tarafından yapılacaktır.

i) Kiralanması planlanan hava aracı, FAR 22, 23, 25, 27, 29 veya EASA CS-22, 23, 25, 27, 29 taşıma kategorisinde tasdik edilmiş olacaktır. Hava aracının standart bir uçuşa elverişlilik sertifikasına sahip olması ve bunun da ICAO Ek 8'e uygun olması gereklidir.

j) Kiralama anlaşmasında; yabancı işletmenin teknik ve operasyonel kontrolleri sürekli olarak yerli işletme tarafından yapılacağını belirten düzenleme yer almalıdır. Ayrıca Genel Müdürlük tarafından istenen standartların karşılanmadığı veya kaybedildiğinin tespit edilmesi durumunda anlaşmanın iptal edileceği belirtilecektir.

k) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Wet-Lease kiralama anlaşmasında, anlaşmanın Genel Müdürlük ve yabancı işletme sivil havacılık teşkilatı tarafından onaylanması sonucu yürürlüğe gireceğini belirten hüküm bulunması gereklidir.

l) Yabancı işletme sivil havacılık teşkilatından Genel Müdürlüğe hitaben; imzalanan anlaşma kapsamında yapılacak olan tüm operasyon sorumluluğunun yabancı işletmede olacağı ve bu süre içerisinde yabancı işletmenin teknik ve operasyonel gözetiminin kendileri tarafından ICAO kurallarına uygun olarak yapılacağını gösteren yazının Genel Müdürlüğe sunulması gereklidir.

m) Yabancı işletme sivil havacılık teşkilatı tarafından tanzim edilen tüm belgelerin İngilizce olması veya orijinal dilinde ise yeminli tercüme bürosu tarafından yapılmış Türkçe veya İngilizce çevirisinin ibrazı gereklidir.

n) Planlanan operasyon başlama tarihinden asgari 30 gün önce Genel Müdürlüğe EK-6'da yer alan tüm gerekliliklerin karşılandığını gösterir bilgi ve belgeler ile onay başvurusu yapılması gereklidir.

(2) Operasyon bitişi veya iptaline ilişkin zaman kaybedilmeden Genel Müdürlüğe yazılı ve/veya operasyon@shgm.gov.tr adresine elektronik ortamda bilgi verilir.

(3) 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 31'inci maddesine istinaden, Wet-Lease olarak kiralanmış hava aracı ile Türkiye Cumhuriyeti ülkesi içinde iki nokta arasında ticari amaçla yolcu, posta ve yük taşımacılığı yapılamaz.

Yerli işletmelerin yabancı işletmelere Dry-Lease kiralama operasyonu

(1) Yerli işletmeler bu Ek'te yer alan koşulların sağlanması ve Genel Müdürlükten ön onay alınması sonucu ICAO üyesi bir devletin sivil havacılık teşkilatı tarafından ruhsatlandırılmış yabancı bir işletmeye ticari hava taşımacılığında kullanılmak üzere mülkiyetinde bulunan bir hava aracını Dry-Lease olarak kiralanmasına yönelik anlaşma imzalayabilir. Operasyon başlama tarihinden asgari 120 gün önce Genel Müdürlüğe bilgi verilmelidir.

(2) Yerli işletmelerin yabancı işletmelere Dry-Lease hava aracı kiraya verme anlaşması, ICAO Circular 295'e uygun olarak Şikago Konvansiyonu 12, 30, 31 ve 32 (a) maddelerinde belirtilen tescil ülkesi olma yetki ve sorumluluklarının tamamının veya bir kısmının Genel Müdürlük tarafından yabancı sivil havacılık teşkilatına devredilebilmesine yönelik imzalanan ICAO 83 Bis yetki devri anlaşması ile yürürlüğe girer.

(3) ICAO 83 Bis yetki devri anlaşmasının imzalanmasını müteakip, hava aracı tescil işareti değiştirilmeden, yerli işletmenin işletme ruhsatından geçici olarak çıkarılır.

(4) Bu kapsamda;

a) Yerli ve yabancı işletmeye ait işletme ruhsatının geçerli olması ve yabancı işletmenin ICAO üyesi bir devletin sivil havacılık teşkilatı tarafından ruhsatlandırılmış olması gereklidir.

b) Yerli ve yabancı işletme arasında yapılacak anlaşma içerisinde;

1) Kiralanacak olan uçağın anlaşma müddeti boyunca operasyon ve bakım sorumluluğunun yabancı işletmeye ait olacağı açık bir şekilde belirtilir.

2) Kiralanması planlanan uçağın bakımının, SHY 145, EASA Part145 veya eşdeğer onaylı bir organizasyon tarafından yapılacağını belirtilmesi gereklidir.

3) Kira müddeti boyunca yapılan uçuş faaliyetleri sırasında meydana gelebilecek olan kaza ve olaylar ile uçuşa elverişliliği etkileyen olaylar hakkında yerli ve yabancı işletme tarafından Genel Müdürlüğe 48 saat içinde bilgi verileceği ve daha sonra ayrıntılı teknik raporun sunulacağını belirtilmesi gereklidir.

(5) ICAO 83 Bis yetki devri anlaşması imzalanmasından önce, Genel Müdürlük tarafından yabancı işletmeye kiralanacak hava aracı tipine yönelik olarak operasyon ve bakım konularında yeterlilik denetimi gerçekleştirilir. Yapılan denetimde yabancı işletmenin yeterli bulunması durumunda yetki devri anlaşması imzalanır.

(6) Yetki devri anlaşmasının imzalanmasını müteakip yabancı işletme sivil havacılık teşkilatı ile anlaşmada belirtilen sürelerde kiralanacak uçağa yönelik değerlendirme toplantıları yapılır ve yabancı işletme ve hava aracı denetlenir.

(7) Yerli işletmenin başvurusu kapsamında ICAO 83 Bis yetki devri anlaşması ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren en fazla 12 ay süresince yapılır. Yetki devri anlaşmaları bitiş tarihinde önce iki ülke sivil havacılık teşkilatı arasında karşılıklı görüşme veya yazışma ile anlaşma uzatılır.

Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Dry-Lease kiralama operasyonu

(1) Yerli işletmeler bu Ek'te yer alan koşulların sağlanması ve Genel Müdürlükten ön onay alınması sonucu ICAO üyesi bir Devletin sivil havacılık teşkilatı tarafından ruhsatlandırılmış yabancı bir işletmenin filosunda bulunan bir hava aracını ticari hava taşımacılığında kullanmak üzere Dry-Lease olarak kiralamaya yönelik anlaşma imzalayabilir. Operasyon başlama tarihinden asgari 120 gün önce Genel Müdürlüğe ön onay için başvuru yapılmalıdır.

(2) Bu kapsamda;

a) Yerli ve yabancı işletmeye ait işletme ruhsatının geçerli olması ve yabancı işletmenin ICAO üyesi bir devletin sivil havacılık teşkilatı tarafından ruhsatlandırılmış olması gereklidir.

b) Kiralanması planlanan hava aracı, FAR 22, 23, 25, 27, 29 veya EASA CS-22, 23, 25, 27, 29 taşıma kategorisinde tasdik edilmiş olacaktır. Hava aracının standart bir uçuşa elverişlilik sertifikasına sahip olması ve bunun da ICAO Ek 8'e uygun olması gereklidir.

c) Kiralanması planlanan hava aracının, SHT OPS 1 K ve L Bölümleri ile JAR 26 Genelgesi gerekliliklerini karşılaması gereklidir.

(3) ICAO 83 Bis yetki devri anlaşmasının imzalanmasından önce Genel Müdürlük tarafından hava aracını kiralayacak olan yerli işletmeye kiralanacak uçak tipine yönelik operasyon ve bakım konularında denetim yapılır.

(4) Yerli işletmelerin Dry-Lease kiralama operasyonlarında kira müddeti boyunca yapılan uçuş faaliyetleri sırasında 2920 ve 5431 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlara ilişkin yayımlanan mevzuat hükümlerinin uygulanmasından işletmeler sorumludur.

(5) ICAO 83 Bis yetki devri anlaşması imzalanmasından önce, Genel Müdürlük tarafından yabancı işletme ana üssünde kiralanacak hava aracına yönelik denetim gerçekleştirilir. Yapılan denetimde kiralanacak hava aracının yeterli bulunması durumunda yetki devri anlaşması imzalanır.

(6) Yerli işletmelerin yabancı işletmelerden Dry-Lease kiralama anlaşması, ICAO Circular 295'e uygun olarak Şikago Konvansiyonu 12, 30, 31 ve 32 (a) maddelerinde belirtilen tescil ülkesi olma yetki ve sorumluluklarının tamamının veya bir kısmının yabancı sivil havacılık teşkilatı tarafından Genel Müdürlüğe devredilebilmesine yönelik imzalanan ICAO 83 Bis yetki devri anlaşması ile yürürlüğe girer.

(7) ICAO 83 Bis yetki devri anlaşmasının imzalanmasını müteakip, hava aracı tescil işareti değiştirilmeden hava aracı yabancı işletmenin, işletme ruhsatından çıkarılarak yerli işletmenin işletme ruhsatına eklenir.

(8) Yetki devri anlaşması imzalanmasını müteakip yabancı işletme sivil havacılık teşkilatı ile anlaşmada belirtilen sürelerde kiralanan uçağa yönelik değerlendirme toplantıları yapılır.

(9) Yerli işletmenin başvurusu kapsamında ICAO 83 Bis yetki devri anlaşması ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren en fazla 12 ay süresince yapılır. Yetki devri anlaşmaları bitiş tarihinden önce iki ülke sivil havacılık teşkilatı arasında karşılıklı görüşme veya yazışma ile anlaşma uzatılır.

(10) 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 31'inci maddesine istinaden, yabancı bir işletmeden Dry-Lease olarak kiralanan hava aracı ile Türkiye Cumhuriyeti ülkesi içinde iki nokta arasında ticari amaçla yolcu, posta ve yük taşımacılığı yapılamaz.

T.C.
ULAŞTIRMA DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
TAAHHÜTNAME

SHT-KİRALAMA Talimatı EK-10

Asıl hava araçları:

Hava aracı tescil işaretleri : Yedek hava araçları:

Kiralayan ülke :

Kiralayan yabancı işletme :

Kiralama tarihi : ile tarihleri arasında

İşletmemiz filomuzda bulunan yukarıda tescil işaretleri belirtilmiş hava aracının/araçlarının yukarıda belirtilen tarihler arasında ve yukarıda belirtilen ICAO üyesi devletin sivil havacılık otoritesi tarafından ruhsatlandırılmış yabancı işletmeye Wet-Lease olarak kiralanması talep edilmekte olup, SHT-KİRALAMA Talimatı kapsamında;

1. Hava araçlarının uçuşa elverişliliğe sahip olduğunu,
2. Finansal kiralama yolu ile alınan hava araçlarının finansal kiralama anlaşmalarında söz konusu Wet-Lease operasyonunun gerçekleştirilmesine engel bir ifade bulunmadığını, finansal kiralama anlaşmasında buna ilişkin bir ifade bulunmuyor ise hava aracının malikinden müsaade yazısı alınacağını,
3. Wet-Lease kiralama süresince yapılan uçuş faaliyetleri sırasında 2920 ve 5431 sayılı Kanunlar ve bu Kanunlara ilişkin yayımlanan mevzuat hükümlerinin uygulanacağını, yabancı işletme sivil havacılık teşkilatı talebi doğrultusunda daha kısıtlayıcı olması koşuluyla yabancı işletme sivil havacılık teşkilatı mevzuatının uygulanacağını,
4. İmzalanan Wet-Lease anlaşmasının; operasyon üssünü, operasyon tarihlerini, kiralanacak hava araçlarını, teknik ve operasyonel sorumluluk ile sigorta sorumluluklarının iki işletme arasında hangi şekilde dağıldığı bilgilerini kapsadığını,
5. Her iki işletmeye ait sigorta sertifikalarının; imzalanmış Wet-Lease kiralama anlaşmasında belirtilen sigorta sorumluluklarına uygun olarak düzenlendiğini ve bu sigorta sertifikalarında söz konusu Wet-Lease kiralama operasyonunda da geçerli olacağına dair açıklamaların yer aldığını,
6. Wet-Lease kiralama başvurusunda, her iki işletmeye ait bilgi ve belgelerin geçerli ve güncel olduğunu
7. Operasyon üssüne ve uçuş yapılacak meydanlara ilişkin, görev yapacak ekip için tüm fiziksel koşullar ile eğitim gerekliliklerinin sağlanmış olduğunu,
8. Wet Lease kiralama süresi boyunca; her türlü bakım faaliyetlerinin Genel Müdürlük onaylı bakım programına göre Genel Müdürlük tarafından yetkili kılınmış bakım merkezlerinde yapılacağını

Taahhüt ederim.

ABC HAVACILIK A.Ş.

TR-XXX

Sorumlu Yöneticinin;

Adı :

Soyadı :

Unvanı :

Tarih :

İmza / Kaşe :